

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
sitna enostopna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 10.

Sreda 29. januarja 1930.

Leto V.

Črna reakcija se zbira

»Gospodarski krogi«. »Katoliška ak-
cija« in »Križarji«.

Katoličizem oziroma katoliška cerkev je vsekakor mogočen politi-
čni faktor. Vatikan je s svojo voj-
no politiko, ki jo je vodil vatikanski
tajnik Gasparri, ki je te dni odsto-
pil, je pomagala Vatikanu do znat-
nega vpliva. V vojni je cerkev molila
za mir. Prvi aktivni korak je bil, da
je protestiral Vatikan proti kršitvi
belgijske nevtralnosti, ki so jo kr-
šili Nemci, ker so hoteli priti po naj-
krajši poti v srce Francije. Drugi
važnejši čin Vatikana je bil, da je
blagoslovil italijansko vojsko, ko je
vstopila v vojno z željo, da se ita-
lijski narod osvobodi. Enako so
ravnavali seveda katoliški duhovniki in
drugi tudi napram vojskam, ki so se
borile proti Francozom, Italiji itd. S
tema činoma je Vatikan bil moralno
na strani velike antante, ki je zma-
gala, premagane države so pa osta-
le ob koncu vojne brez vsakršnega
političnega vpliva.

Vatikan je ta položaj izbral, se
približal Italiji in sklenil z njo po-
godbo, s katero se priznava suve-
renost Vatikana in prosta pot tako-
zvani katoliški akciji, ki jo propa-
gira zlasti sedanji papež, ker groze
vplivu katoliške politike razne pro-
ticerkvene politične smeri in deloma
diktature, ki bi utegnile omejevati
svobodo cerkve.

Cerkev pa ne imenuje svoje po-
litike politično akcijo, ampak versko,
katoliško akcijo. Cerkev čuti, da se
ji vpliv v vsaki demokraciji izmika,
zato mora imeti svojo zaslombo v
cerkveni akciji, ki ji potem indirektno
nudi pravo politično moč.

Cerkev je po vojni sklenila mno-
go konkordatov. Ti konkordati so se
li razmeroma posrečili zaradi nje
taktike v vojni (Francija). Tudi z
našo državo se sklene v kratkem
konkordat z Vatikanom, ki bo utrdil
stališče Vatikana v naši državi.

V naši državi je bil prvotno za-
snovan jako svobodomiseln šolski
zakon. Po uveljavljenem zakonu so
se pa privilegiji verskega vpliva na
šolo le malo omejili. Ali tudi ta ome-
jitev je za verske kroge skeleča ra-
na. Italijanski list »Tribuna« trdi ce-
lo, da je šolski zakon naperjen celo
proti Hrvatim, ki so katoliki. To tr-
ditve italijanskega lista zavračajo
zagrebške »Novosti« in pristavljajo,
da se že dalje časa opaža v goto-
vem delu katoliških krogov nervoz-
na atmosfera brez tehtnega vzroka.
»Novosti« kot lojalni list seveda od-
klanja vsakršni kulturni boj, ker
zanj ni nikakršnega povoda, in tudi
niti eden patriotski član katoliškega
episkopata ne more danes trditi, da
bi bilo v šolskem pravilniku kaj ta-
kega, kar bi žalilo katoliško vero.

Velika izpodtika za »Novosti« pa
je vprašanje »Orla«. Pravi namreč,
da se je skušalo tolmačiti ustanovi-
tev Jugoslovanskega Sokola kot na-
pad na katoliško cerkev. Edini
»Orel« tudi ni pokazal nobenega
znaka, da bi vstopil v novo organi-
zacijo. V Sloveniji se celo snuje nov
red omladine pod imenom »Križar-
ji«, povsem na verski podlagi in kot
nadomestilo za »Orla«. Nekateri
škofji (mostarski) so celo pozvali
društva, da se zberejo pod okriljem
katoliške cerkve.

V šolski zakonodaji je v Beogra-
du vložil protest tudi papežev nuncij.
Ne verujemo, da bi bile »Novo-
sti« objavile »končno« svoj članek
zaradi idealnega stremjenja po na-
predku. Uverjeni pa smo, da je bilo

Pomorska razorožitev.

Predposvetovanje v Londonu.

Londonška razorožitvena konfe-
renca je imela te dni predposveto-
vanja med zastopniki posameznih
držav. Ta posvetovanja so imela na-
men, razjasniti stališča posameznih
držav že pred uradno konferenco,
kar naj bi vedlo do tega, da bi bile
razprave na konferenci stvarne in
konkretne. Listi pišejo o nesoglasjih:
Italija hoče biti enako močna s Fran-
cijo, boje se diktata Anglije in Ze-
dinjenih držav razne evropske dr-
žave; na drugi strani pa zopet za-
htevajo zvezo Anglije, Francije, Ita-
lije in Nemčije proti Zedinjenim dr-
žavam. Očividne so intrige kapitali-
stičnih agentov, očividno je, da med
diplomati ni idealnega spoznanja,
kako je potreben svetovni mir in da

je edino svoboda morij predpogoj
zdravemu razvoju. Kljub temu pa
imamo zaupanje v konferenco; skle-
pi te konference morajo biti moralni
diktat svetovnega javnega mnenja.
Če tiče londonski diplomati v starih
kvedrih — profitarstva, imperializma
in reakcije, je to sicer ovira v raz-
voju ali verujemo pa v bodočnost in
prepričani smo, da bodo države po-
šiljale kdaj na mednarodne konferen-
ce ljudi z modernimi nazori, ki bodo
delali za srečnejšo lepšo — bodoč-
nost. — V splošnem pa lahko trdimo,
da zastopniki glavnih udeležencev dr-
žav vendarle trdno upajo, da konfe-
renca ne bo brez uspeha. Diplomate,
ki bodo ovirali razvoj ideologije sve-
tovnega miru, bo pa že obsodil narod.

Španski dijaki in profesorji proti diktaturi.

Španski profesorji solidarni z dijaštvom. — Rdeča zastava na madrid-
ski univerzi.

Špansko dijaštvo vedno bolj bur-
no protestira proti nadaljevanju dik-
tature. Profesorji madridskih visokih
šol so naslovili na vlado zahtevo, naj
ista tekom 24 ur pristane na zahteve
dijaštva, sicer bo ves profsorski
zbor dal svoja mesta vladi na razpo-
lago. Dijaštvo zahteva predvsem zo-
petno upostavitve popolne akadem-
ske svobode. V sredo so študentje na
poslopiju madridske univerze izobe-
sili rdečo zastavo in sežgali neko
kraljevo podobo. Vse kaže, da Špan-
ci se niso izgubili smisla za demo-
kracijo.

Sicer ni vse zlato, kar se sveti
in najbrž ne bo vse res, kar vedo ča-
sopisi zopet poročati o dogodkih v
deželi večnih nemirov, v Španiji.

Diktator general Primo de Rive-
ra je pred kratkim sam napovedal
svoj odstop ter zopetno uvedbo de-

mokratske vladavine, toda svojo
napoved je hitro zopet prekalal ter
rekel, da se mu še nič ne mudi z od-
stopom. Sedaj pa prihajajo zelo
alarmantne vesti o zopetnem revol-
ucionarnem gibanju.

Baje postaja več revolucionarnih
struj, ki imajo vse en cilj: diktatorja
prisiliti k odstopu; sicer pa, da je
ena struja za monarhijo in druga pa
za republiko, čemur se sicer ni čuditi.
Primo de Rivera je baje izdal okro-
nico na vse vojaške kroge, in na
vodstvo invalidske organizacije naj
se izjavijo, če so s sedanjim stanjem
zadovoljni ali ne. V negativnem slu-
čaju, da bo on podal demisijsko. Za-
hteva pa takojšen odgovor. Vse to
kaže, da se diktatorju zelo mudi. Si-
cer pa nekateri listi že celo poro-
čajo, da je de Rivera sploh že od-
stopil.

Velika brezposelnost v Avstriji.

V zadnjem mesecu 100.000 brezposelnih več. Poskusi, kako brezposel-
nost omiliti. Zvezni kancler dr. Schober se posvetuje s svobodnimi
strokovnimi organizacijami.

Ze zadnjič smo poročali o veliki
brezposelnosti, ki je zavaljala v Av-
striji, kjer 300.000 ljudi nima dela. V
zadnjem mesecu se je pa ta armada
brezposelnih povečala na 400.000.
Narašča predvsem v provinci, med-
tem ko se na Dunaju le rahlo dviga.
Ze pred tedni so socialistične stro-
kovne organizacije predložile vladi
načrt, kako brezposelnost omiliti. A
takrat niso našle razumevanja. Ko pa
se je vrnil zvezni kancler dr. Schober
iz Haaga, je uvidel, da je to zaenkrat
najvažnejše notranjepolitično vpraša-

nje, zlasti, ker komunisti brezposel-
nost pridno izrabljajo v svoje politič-
ne namene. Pozval je toraj sociali-
stične strokovne organizacije na po-
sebno konferenco, čeprav Heim-
wehrovci radi tega kriče. Načrti gre-
do za tem, da se najdejo možnosti in
sredstva za produktivno brezposelno
podporo s pospešitvijo javnih gradb,
odpravo nadur in strogo držanje
osemurnika. V ta namen naj se takoj
realizirajo sredstva določena za zida-
nje stanovanj, ki jih je zvezna vlada
obljubila.

Delavska vlada se opira na strokovne organizacije.

Macdonald in strokovne organizacije.

Macdonald je imel v petek daljšo
konferenco s predstavniki general-
nega sveta delavskih sindikatov, na
kateri se je razpravljalo o raznih go-

spodarskih vprašanjih. To je v zvezi
z željo Macdonalda, da vzdrži stalne
stike s strokovnim pokretom.

potrebno povedati to, ker se pora-
jata dve nevarni komponenti javne-
ga življenja. V prvi vrsti se utrjuje
fronta tajnih »gospodarskih krogov«,
ki jo vsi klerikalizmi podpirajo, v
drugi vrsti se pa snujejo zakonito
nekontrolirane organizacije »kato-
liške akcije«, ki imajo namen, po-
speševati reakcijo in služiti politični
moči klerikalizma.

Zavednega delavstva tukaj ne
marajo nikjer in tudi nima kaj iskati
ne v eni ne v drugi fronti.

Delavstvo ima samo svoje stro-
kovne, kulturne in gospodarske or-
ganizacije in je uverjeno, da tiste
sile, prve in druge, ne pridejo daleč,
ker je razvoj javna zadeva, zadeva
svobodnega boja med dobrim in
slabim.

Trgovina in morala.

Kakor jo razume predavatelj duhov-
skega stanu.

V trgovskem društvu »Merkur« v
Ljubljani je imel minuli teden preda-
vanje o gorenjem predmetu vseučil-
lišni profesor monsignor dr. Ujčić.
Predavatelj je duhovnik in se je opra-
vil s tem, češ, da je duhovnik po-
klican, da posreduje med vsemi dru-
žabnimi sloji. Temu načelu je bilo
podobno tudi predavanje. Naj nave-
demo tu nekaj iz njegovega predava-
nja. Tako pravi:

Prodajalec mora izročiti, prvič
kupcu tisti predmet, za katerega sta
se pogodila. (Jasno, če ne, je slepar.)

Drugič, trgovec mora jamčiti, da
dobi kupec primerno vredno blago.
Glavne napake blaga mora pojasniti,
manjših napak pa ni dolžan pojasnje-
vati, marveč le ceno primerno zni-
žati.

V običajnem življenju je tržna ce-
na pravična, sme pa trgovec zahte-
vati najvišjo (cene so: najvišja, sred-
nja in najnižja), kupec pa sme ponu-
diti najnižjo ceno.

Med trgovci in kupovalci mora
biti zaupanje.

Zasebni monopol po morali teore-
tično ni zabranjen.

Bojkot proti trgovcu (od strani
trgovcev) je dovoljen, če prekorači
predpise svoje zadruge.

Tudi kartel trgovcev je dovoljen
enako, kakor zasebni monopol.

Trgovec ima priložnost storiti
mного dobrega. V mnogih trgovinah
imajo izobešene nabožne slike. S tem
spričujejo, da ne stojijo na stališču
»Geschäft ist Geschäft«. (Ravno na-
robe je res, trgovine z nabožnimi
predmeti označujejo Nemci kot
»Bombengeschäft«. Op. ur.)

Opozoriti smo hoteli na to preda-
vanje, ker jasno kaže, da je po morali
marsikaj dovoljenega. Merilo za mo-
ralo pa predavatelj prepušča trgo-
cem in zakonom. Jasno, kaj ne?

Za in proti ministeri- jalizmu v Franciji.

Izreden strankin zbor socialistične
stranke na Francoskem.

Izreden socialistični strankin
zbor se je bavil v vprašanju ude-
ležbe v vladi. V stranki tozadevno
ni enotnega mnenja in tajnik stranke
Paul Faure je zelo odločno proti
udeležbi stranke v vladi. Poslanec
Auriol pa skuša posredovati med
obema deloma ter naglašja, da lahko
pridejo momenti, ki zahtevajo, da
socialisti vstopijo v vlado, ako do-
tična vlada da jamstva. Toda jam-
stva morajo biti določena, da ne pri-
de do presenečenja. Leon Blum je
podčrtal rezultat debate, da postaja
vsestransko želja ohraniti strankino
enotnost, da pa vendar v okviru
stranke lahko vsakdo zastopa svoje
stališče.

Brezposelni demon- strirajo.

Krvave demonstracije brezposelnih
na Poljskem. — Spopadi s policijo.

V Grandencu je poskušalo okrog
600—700 brezposelnih naskočiti ro-
tovž in zakristijo. Policija je razga-
njala množico z golim orožjem. Do
večjih spopadov je prišlo v vzhodno-
gališkem mestecu Saltysu med ko-
munističnimi demonstranti in polici-
jo. Streljalo se je na obeh straneh, pri
čemur je bila ena oseba ubita in pet
— od teh trije komunisti — ranjenih.
Tudi v Lubczu Krolewskim je prišlo
do boja med komunisti ter policijo
in je bil en demonstrant ubit.

Konflikt v slovenskem klerikalnem taboru.

Razgaljena klerikalna morala.

Glasilo slovenskih krščanskih socialcev, »Delavska pravica«, se je zamerila voditeljem katoliške akcije in njihovu glasilu »Slovenec«, ker je upravičeno vprašala, kaj stori cerkev za omiljenje bede in za rešitev socialnega vprašanja. Na to je odgovoril »Slovenec« s pavšalnimi frazami o nauku ljubezni do bližnjega, ki ga cerkev pri vsaki priliki poudarja, ne more pa prisiliti kapitalistov, da ga tudi izpolnjujejo. »Delavska pravica« se s tem odgovorom ni zadovoljila in v prihodnji številki je še odločneje nastopila. O »Slovencu« pravi, da nima nobene vodilne ideje, pač pa zastopa v svoji gospodarski rubriki vedno, velekapitalistične interese. Že dolgo ne zasluži več, da bi se imenoval katoliški list, temveč je čisto kapitalistično podjetje.

»Slovenec« pri vsaki priliki napada krščansko socialno delavstvo radi približevanja k marksizmu, vendar pozablja, da nimajo taki katoliki, ki tiče v protireligioznem, kapitalističnem taboru, nobene pravice, razburjati se nad tem.

Klerikalna elita hoče biti učiteljica morale, vendar tudi sama pada pred »duhom časa« na kolena. Na eni strani se pritožuje nad nazadovanjem porodov, ki je posledica slabih socialnih razmer, na drugi strani pa prireja plese, na katerih nosijo dame kratka krila in kažejo gola bedra — to modo sedaj »Slovenec« priporoča v svoji modni rubriki — in na katerih se prirejajo tekme lepotic. Krščanski socialci bodo morali to mlačno katoličanstvo začeti s škorpiljoni bičati.

V podjetjih katoliških lastnikov odločajo samo gospodarski interesi. Delavci v teh podjetjih so še slabše plačani, kakor pri drugih kapitalistih.

Povsod vlada občutno pomanjkanje dušnih pastirjev in je neodpustno, da sedé duhovniki v dobro plačanih službah kot ravnatelji in funkcionarji v raznih podjetjih, mesto da bi se posvetili svojemu poklicu dušebrižništva. In to v času, ko mnogo sposobnih katoliških laikov ne more dobiti službe in njihove družine stradajo, medtem ko cerkev zahteva od njih zvišanje porodov. Ali je tudi bilo potreba, da je ena tretjina slovenskih poslancev bilo duhovniškega stanu?

H koncu pravi »Delavska pravica«: »Na eni strani se plazi cerkev kot občestvo vernikov po trebuhu pred »duhom časa«, na drugi strani pa pozivajo njeni predstavniki na boj proti krščanskemu socializmu.«

Tako so sedaj stvari med skrajnim levim in skrajnim desnim kri-

lom v katoliškem taboru. »Slovenec« sviri krščanske socialce z vzgledom v Nemčiji, kjer je tudi krščansko delavstvo postalo nezadovoljno s hierarhijo, in posledica tega boja je bila, da je delavstvo v masah prestopalo iz krščansko-socialnih organizacij v socialistične in komunistične. Nam se pa to čudno zdi, saj »Slovenec« vendar pri vsaki priliki zatrjuje, da je marksizem v krizi in da njegove organizacije vse-

povsod kopnijo kot pomladanski sneg. Mogoče pa le ni res?

Zadnji nedeljski »Slovenec« je zopet s kolom lopnil po »Delavski Pravici« in ji čisto odkrito grozi s posledicami, to je, zaviti ji hočejo vrat. Smo radovedni, če si bo krščansko-socialno delavstvo to dopustilo. Zanimiv pa je ta boj v toliko, ker dokazuje, da prav ravnamo, ko nastopamo proti ljudem, ki so vero vzeli v zakup in eksploatacijo.

Kaj delavec čita?

Znanost v delavskih knjižnicah.

V knjižnici Delavske zbornice se od vseh knjig izposodi 12 do 15 odst. znanstvenih in 88 do 85 odst. leposlovnih, kljub temu, da ima knjižnica od vseh svojih knjig blizu 40 odstotkov znanstvenih. In še od teh 12 odstotkov znanstvenih knjig se izposodi večji del naravoslovnih, zemljepisnih, tehničnih, manjši del pa socijalističnih, socialno-političnih in narodnogospodarskih.

Enake podatke navajajo socialdemokratske knjižnice na Dunaju, kjer se gotovo uprave knjižnic še bolj trudijo, da bi čitali ljudje več družabno-znanstvenih knjig — kajti dunajske soc. knjižnice vzgajajo v določeni smeri, dočim je knjižnica Delavske zbornice nevtralna. Odkod ta enakost v vsebini izposojenih knjig na »rdečem« Dunaju in v »beli« Ljubljani? Ne morem si razlagati tega drugače, kakor da to izvira iz bistveno enakega socialnega življenja in razvoja: ljudje garajo za golo življenje, živé v strahu pred brezposelnostjo, pred stisko in pomanjkanjem v družini, po neštetihih skrbih in opravilih je raztrgano njihovo življenje tako, da ne zmorejo težkega čtiva, za katero je treba osredotočiti vse svoje misli in za katero je treba imeti tudi mnogo časa in — miru. Marsikdo bi rad preštudiral znanstveno knjigo, pa ne vzdrži. To sklepam po slučajih, ko nekdo hitro vrne izposojeno znan-

stveno knjigo — začel jo je, pa ni dokončal.

Iz tega sledi, da se bo v doglednem času izposojalo še vedno največ knjig leposlovne, pripovedne vsebine (romani, povesti, novele).

Od znanstvenih knjig se bo izposojalo več takih, ki se bavijo s človekovim srčnim in duhovnim življenjem in takih, ki služijo življenjski praksi (tehnika).

Težke teoretične knjige ne gredo med naše delavstvo. Mnogo bolj dosežejo svoj namen Gorkega »Mati«, Cankarjev »Hlapec Jernej«, Nexöjev »Pelle der Eroberer«, Londonova »Železna petla« i. dr., Sinclair, Zola itd., skratka socialne povesti in romani. Glavno polje današnje delavske knjižnice je moderni socialni roman in zgodovinska ter memoarska literatura. Število izposojenih knjig iz tega področja je merodajnejše nego onih 12 do 15 odstotkov strogo znanstvenih knjig.

Sedaj oblast pregleduje knjige knjižnice Delavske zbornice. Naj bi pristojno ministrstvo čim prej končalo to zadevo s stališča, ki bo koristno predvsem delavstvu. Nikakor ne sme biti tu merodajen najnovejši »indeks« katoliške cerkve, ki prepo-veduje Zola-ja, Anatole Franca itd. Če se že katoliška cerkev odtuja-je resničnemu življenju, se mu ne sme tudi javna knjižnica.

Kako so države oborožene?

Stanje pomorskega oboroženja.

Glavne pomorske velesile so Anglija, Zedinjene države, Japonska, Francija in Italija.

Te države so se že leta 1922 v Washingtonu dogovorile, v kakšnem razmerju naj bodo njih vojne mornarice. Dogovorile so se, da naj velja razmerje tonaže takole: za Anglijo in Zedinjene države 5, za Japonsko 3, za Francijo in Italijo 1.75. Vrhutega so se dogovorile te države, da ne sme nobena ladja obsegati nad 35.000 ton in porabljati se ne smejo topovi s kalibrom nad 40 cm.

Današnje razmerje vojnih mornaric teh držav je naslednje:

Anglija 16 bojnih ladij, 58 križark, 134 rušilcev, 58 U-čolnov; Zed. države 16 bojnih ladij, 14 križark, 309 rušilcev, 122 U-čolnov; Japonska 6 bojnih ladij, 41 križark, 106 rušilcev, 64 U-čolnov; Francija 9 bojnih ladij, 17 križark, 58 rušilcev, 52 U-čolnov; Italija 4 bojne ladje, 13 križark, 63 rušilcev, 43 U-čolnov.

Anglija je bila pred svetovno vojno na morju najjačja. Vojna pa je povzročila zlasti oboroženje Zedinjenih držav, tako, da Anglija s svojo mornarico nima nadmoči nad vsemi ostalimi večjimi mornaricami.

Misel razorožitve, ker je oboroževanje nezmislno, je izprožil Macdonald. Da angleška delavska vlada resnost svoje inicijative podkrepi, je že črtala v proračunu dvajset bojnih ladij, ki jih je prejšnja konservativna vlada hotela graditi.

Še vedno se vračajo vojni ujetniki.

Še vedno se vračajo vojni ujetniki. Po 15. letih iz ruskega vojnega ujetništva.

Pri Sv. Petru pri Mariboru se je te dni vrnil iz Rusije posestnikov sin Franc Kaloh, ki so ga že vsi smatrali mrtvim, ker ni bilo od leta 1914 več glasu o njem. Pripoveduje, da je še dosti naših ljudi v Rusiji, ki bi se radi vrnili, a jim primanjkuje sredstev za vožnjo.

Kmetič neke vasi v hrvaškem Primorju je prejel pred kratkim iz Rusije pismo od sina, o katerem domači že davno niso več verjeli, da je še živ. V pismu jih prosi, da mu pošljejo potrebne dokumente in denar za vrnitev. Oče je ves vesel vse potrebno poskrbel.

V neki vasi na južnem Tirolskem je na vojaškem spomeniku med drugimi vsekano tudi ime mladega fanta, ki je leta 1915 moral na rusko fronto in od tedaj ni bilo več glasu o njem. Za njegovo dušo so že maše brali. Pred kratkim je pa pisal staršem iz Rusije, da se je naselil v veliki vasi zapadne Sibiri, kjer mu je dala država zemljo. Tam se je oženil s pridno Rusinjo, s katero imata dvoje otrok in živita srečno in zadovoljno. Dalje piše, da je v Rusiji dosti bivših Avstrijcev, ki pa se ne mislijo vrniti domov, ker jim tam prav dobro gre.

Brezposelna podpora in sezonski delavci.

Sezonski delavci in njih brezposelna podpora v bodoče.

Upravni odbor »Javne borze dela« v Ljubljani je na svoji seji z dne 10. januarja t. l. med drugim prete-sal tudi vprašanje glede podeljevanja brezposelnih podpor brezposelnim sezonskim delavcem (zidarjem, tesarjem, pleskarjem, soboslikarjem, težakom itd.), kateri dosedaj glasom določb § 91. naredbe od 26. novembra 1927 niso bili opravičeni do pre-jemanja iste. Pri tej priliki je upravni odbor zavzel stališče, da so za pod-piranje teh delavcev merodajne do-ločbe § 18. naredbe od 26. novembra 1927, s katero se je temeljem poseb-nega amendementa v finančnem za-konu na novo uredilo vprašanje po-sredovanja dela, ter da § 91. izvršil-nega pravilnika ne more derogirati zakonitih določb naredbe od 26. nov. 1927. Zato je odbor sklenil urediti v bodoče podpiranje v svoji eksistenci

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 23

Miška hrka in spi.

— Mislite! Za nobeno ceno ne grem na stran.

Dva dni zdržim...

Kmalu so začeli tudi muziki kimati z glavami in se naslanjati drug na drugega...

Neprodirna tema je legla v zaprti vagon in zmešala roke in noge. Prenehale so od muzikov stiskane ženske zmerjati in javkati.

Lokomotiva polzi navkreber, a ko vozi nizdol, gromko kriči. Sedaj zdirja nekoliko vrst, sedaj se ziblje zopet počasi-počasi, potrkuje s kolesi. A pri tem mirnem potrkanju koles se pletejo in tr-gajo uspavajoče misli Miška:

— Stopam, stopam — ena!

— Spretno, spretno — dva!

— Tak-tak-tak! Tak-tak-tak!

— Dečko, dečko!

— Prišel boš, prišel boš!

— Ena, ena, ena!

— Ne obupaj, ne obupaj, ne obupaj!

— Pas in nož! Pas in nož!

— Pud-pud-pud!

Orenburg.

Megleno jutro.

Veter pihlja.

Miška sedi v kotu in ne gre iz vagona. Treba bi bilo zbežati v mesto, malo na stran bi bilo tre-ba — a ponočni pogovor muzikov ne pusti. Nič zato. Potrpi se.

Muziki so se utaborili z žarniki*) okrog va-gonov in na nje obesili vedra. Ta peče, drugi ku-ha... v nos sili vonj po zelju. Babe čistijo krom-pir, režejo meso, ogenj podpihujejo z ustmi. Ljudje z denarjem so bili zbrani v Miškinem vagonu.

Mušik je prinesel štiri melone in jel šteti de-nar. Zagledal je v kotu Miško in se obrnil. Drugi muzik je privlekel vrečo tobaka. Drago ga po-potu prodaja. Za vsako čašo — petsto, a Kirgizi tega ne razumejo. Mimogrede bi se zaslužilo štiri-deset tisoč, a sam kadiš zastoni.

Se dva sta prinesla samovar, primus za pe-trolej, pripraven za kuho, čevlje z novimi oglav-nicami, tri sekire.

Od jutra sem so hodili po orenburških baza-rih in natovorili vagon z listnatim tobakom, z ma-horko**), s samovari, z vedri, lonci, z ženskimi krili tako, da se niti gibati ne morejo.

Jeropska, majhen muzik, tudi iz buzuluškega ujezda, si je pripel uro iz »ameriškega« zlata. Nekdo je bil omenil, da se ure v Taškentu drago prodajajo, in zato jih je kupil za dvajst tisoč. Gledal je uro, gledal, zmajal z glavo. Ura stoji. Ne gre. Nese jo k desnemu ušesu. Nese jo k leve-mu ušesu. Ne gre. Dvajst tisoč je izgubljenih, kakor bi bili vrženi skozi okno.

Ali je Jeropkino srce ušcipnila ura, ki ne gre, ali ga je ušcipnila še kakšna druga nezgoda? Ko je zagledal Miško v vagonu, se je razjezil.

*) Žarnik je nekako ognjišče, ki ga nosijo s seboj. Se-stoji iz pločevine in ima obliko ognjišča, nekako podobno ognjišču, ki ga rabijo kostanjari, ko pečijo kostanj po ulicah.

**) Mahorka — tobak ki je na drobno narezan in se siplje kakor pšeno.

— Kdo je ta poba tukaj?

In muziki so, kakor da so Miško zagledali šele sedaj, govorili:

— Kdo te je poslal k nam?

— Kam greš, sodrug?

Miška je pogledal muzike, popravil staro očeto-vo kapo in rekel kakor odrasel, pravi muzik:

— V Taškent grem. Strica imam tam. Komis-sar je.

— A od kod si?

— Od daleč? Iz buzuluškega ujezda.

— Katera volost?

— Volost lopatinska.

— A kako se piše tvoj stric?

Miška ne trene z očmi.

— Ne piše se kakor jaz. Jaz sem Dodonov.

on Mitrofanov. Moje matere brat. Je komunist.

Majhen muzik, Jeropka, reče:

— Iz buzuluškega ujezda sem tudi jaz. Dvaj-set vrst mi je do vaše vasi, a tega imena nisem

slisal. Najbrže lažeš!

Miška ne trene z očmi.

— Zakaj bi lagal. Vprašaj v orta-čeki. Tam

ga poznajo.

— Koga?

— Strica Vasilja.

Jeropka je zmajal z glavo.

— Nikakor mi ne gre v glavo. Koliko si star?

— Štirinajst let.

Muziki so se spogledali, obtipali Miško z

očmi od vseh strani:

— Goljufa nas, pasji sin!

Semjon z rdečo brado pristopi in strogo

vpraša:

ogroženih sezonskih delavcev po sledečih načelih:

1. Sezonskim delavcem, ki so dosegli v zadnjem letu manj kakor 8 mesecev, odnosno v zadnjih dveh letih manj kakor 16 mesecev članstva pri organih bolniškega zavarovanja, se bo dajala redna dnevna podpora v iznosu 6 Din na dan in po 2 Din za nepreskrbljene družinske člane, do največ za 6 družinskih članov.

2. Sezonski delavci, ki so dosegli v zadnjem letu najmanj 8 mesecev, odnosno v zadnjih dveh letih najmanj 16 mesecev članstva pri organih bol-

niškega zavarovanja, bodo prejeli maksimalno dnevno redno denarno podporo, kakor delavci ostalih profesij, t. j. po 10 Din dnevno za člana in po 3 Din dnevno družinskih doklad za vsakega nepreskrbljenega družinskega člana do največ 6 družinskih članov.

3. Vsi tisti sezonski delavci, kateri bodo za časa brezposelnosti, t. j. preko zime prejeli od borze dela brezposelno podporo, a spomladi, ko vstopijo v službo, ne bodo naznanili borzi dela svojega vstopa v delo, se jih v bodoče ne bo nikakor več podpiralo. Tokan ml.

Doma in po svetu.

Brez ozira na socialne razmere tudi ni gospodarske politike. V naši javnosti se poraja neko novo mnenje, ki odločno poudarja samo vpliv takozvanih »gospodarskih krogov«. Absolutna borba proti vsakršnim pojavom, recimo, za socialno pravičnost, za državljansko enakopravnost delavcev in nameščencev z drugimi državljani. V časopisju ne čitamo niti ene besede več, da smo vsi člani države in družbe v tej državi. Ta razvoj miselnosti je nevaren. Nevaren je zaradi tega, ker ustvarja vedno večji prepad med onimi, ki o socialnih razmerah nočejo ničesar slišati, in onimi, ki so socialne zaščite potrebni in jo iz zgornj navedenih razlogov upravičeno zahtevajo. Borba v Avstriji je jasno pokazala, da tako mnenje ni pravo, da bi prej ali slej dovedlo do katastrofe, ker je destruktivno. V Avstriji so to inteligentni in gospodarski krogi uvideli, pa so okrenili.

Konferenca gospodarskih zbornic v Beogradu. Uradni dopisni urad poroča, da se je vršila te dni v Beogradu konferenca gospodarskih zbornic. Nekoliko so na tej konferenci morali pozabljati na socialno in delavsko zakonodajo, ker se zato shajajo. Dalje so sklenili pravilnik, oziroma pravila, o stalnem sodelovanju. Tudi proti opravičenim zahtevam privatnih nameščencev, ki so na dnevnem redu mednarodne konference dela, bodo pokazali svojo petelinjo korajžjo. Tako obetajo. Kaj so moderni napredni gospodarski krogi povedali, iz poročila ni razvidno.

Novi minister. Z ukazom z dne 23. januarja je kralj imenoval na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Živkovića, za ministra javnih del F. J. Trifunovića, načelnika tehničnega oddelka banske uprave.

Soko kraljevine Jugoslavije je imel v soboto dopoldne prvo sejo. Najprej je seja poslala na vse strani pozdravne telegrame, potem je obravnavala pravila. Pravila morajo biti sestavljena v zmislu zakona. Po odobritvi se voli tajnik, blagajnik in druge funkcije. Župni starešine bodo potem imenovani. Seja traja več dni.

Pred državnim sodiščem za zaščito države so bili v soboto obsojeni »mariborski komunisti«. Milan Barl na deset let robije in na trajno izgubo časti; Rudolf Straus na eno leto robije in na pet let izgube časti; Albin Breznik na šest let robije in na pet let izgube časti; Marija Breznik na tri leta robije in pet let izgube časti; Fran Toplak, Jakob Kebrič in Ivan Roškar na dve leti robije in pet let izgube časti. Oproščeni so bili: Lazar Gottfried, Ivo Hauri in Robert Encik. Pobljži podatki o procesu samem nam niso znani.

Novo državno tiskarno bankovcev in vrednotnic so ta mesec otvorili v Beogradu. Dosedaj se je tiskal naš denar v inozemstvu, največ na Francoskem, poslej se bo to vršilo v domačem zavodu, ki je moderno opremljen z najmodernejšimi francoskimi stroji. Zavod tvori strogo izolirano kolonijo zase, na 5280 kvadratnih metrih in je v njem zaposlenih 500 oseb, ki morajo vse stanovati v zavodu.

Kongres francoske socialistične stranke se vrši te dni v Parizu. Na dnevnem redu je vprašanje sodelovanja socialistov v vladi, vendar je

večina v stranki zoper vsako sodelovanje v sedanji reakcionarni francoski vladi.

Izvoz ruske pšenice. Dne 22. t. m. je prvič zopet Rusija prodala rusko pšenico v inozemstvo, in sicer 1200 ton v Königsberg. — Kako je to mogoče, ker so nedavno poročali listi o lakoti v Rusiji? Ali ni lakote, ali pa Rusija kljub temu izvažajo žito?

Konflikt med Mehiko in Sovjeti. Mehikanska vlada je v četrtek naložila vsem članom mehiškega poslanstva v Moskvi, da imajo zapustiti Rusijo. Ta odredba se smatra kot protest proti komunističnim demonstracijam pred mehiškimi poslaništvom v Washingtonu, Buenos Airesu in v Rio de Janeiru.

Novi mehiški kazenski zakon odpravlja smrtno kazen. Vrhutega ima nekaj povsem novih določb. Tako se na primer kraja iz bede ne kaznuje, v kolikor se je izvršila iz tega razloga. Hude kazni so do določene za nemarne avtomobiliste, ki dobe, če zakrivijo nesrečo, do šest let ječe. Porotna sodišča so odpravljena, a mesto njih se uvaja »socialni senat«, ki sestoji iz petih pravnikov, enega socijologa in enega zdravnika.

Rekonstrukcija bolgarske vlade. V bolgarskem časopisju se mnogo piše o rekonstrukciji Ljapčeve vlade. Cankova skupina se noče pomiriti z levicari in ustvariti veliki narodni blok, da bi se verjetnejši sporazum z Ljapčevim. To, seveda, dokazuje le to, da so v Bolgariji meščanske stranke site anarhije.

Vse proti Seiplovim načrtom. Skupna seja zastopnikov predsedstva trgovskih zbornic, industrijskih zbornic in raznih obrtniških organizacij na Dunaju je Seiplov načrt o korporativnem parlamentarizmu kratko zavrgla. Zlasti so podjetniki proti temu, da bi se snovale korporacije po fašističnih metodah, v katerih bi bili podjetniki in delojemalci. Sploh bi izvedba takega načrta ovirala gospodarski razvoj. Politične razmere v Avstriji so razmeroma dobre in bi takih reform ne prenesle. Poročilo o tej seji povdarja posebej, da so se za Seiplov predlog zavzemali samo najreakcionarnejši krščanski socialci (pravzaprav klerikalci).

Avstrijski kancler dr. Schöber pojde v Rim. V okolici kanclerja pa izrecno povdarjajo, da je obisk le vpljudnostnega značaja. Schöber se hoče zahvaliti Mussoliniju, ker ga je Italija v Haagu podpirala. Dr. Schöber obišče pozneje tudi Berlin, Prago in Varšavo.

Mussolini in njegovi govore — kaj mislijo, ne povedo. Mussolini je dosedaj brusil škarje, nože in čistil topove proti vsemu svetu. Na haški konferenci pa je govoril italijanski delegat Grandi precej drugače. V svojem govoru je rekel namreč, da je militaristična politika predsodek barbarskih dob, stara tradicija, strah bojazljivcev, česar se mora moderno človeštvo odvaditi. Zdi se nam, zlasti tudi, ker ubira italijansko časopisje v splošnem miroljubneje strune, da gospod Mussolini čuti, kako nevarno je, če se vsemu svetu zameri. Mussolinijevo bahaštvo se tudi gospodarsko ni obneslo. To je pa za Italijo aktualno, ker, no...

Srednji vek na Slovaškem. Prebivalci vzhodne Slovaške se priznavajo k dvem krščanskim veram: grško-katoliški in grško-ortodoksni, med katerima traja večni boj. Nedavno

Ob 4., 7. in 9. uri. Prvi zvočni film v Ljubljani

MODERNI FAUST

sodeluje svetovnoznana Metropolitan opera iz New-Yorka. — Triumf človeških misli in človeškega dela!

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“ TELEFON ŠTEV. 2730

Kulturni pregled.

Gostovanje Hudožestvenikov v mariborskem gledališču.

Po letih so nas zopet obiskali — njih praška skupina. Med njimi nekaj novincev, katerih imen doslej nismo poznali. Ljubljanske kritike so si bile precej edine in so se približevale skoro odklonitvi. Ali je to še hudožestveni teater z vsemi njegovimi posebnostmi, z njegovo izdelanostjo do podrobnosti, z njegovo naturalistično natančnostjo ali ne — o tem se je sukalo vse vprašanje. Za nas je tako vprašanje popolnoma postranskega pomena, kajti videli smo na odru igralsko umetnost, sodoživljali smo z osebami in njih usoda nas je pretresla do dna. In to je vse! Hmara, voditelj skupine, je vnesel v igro filmske elemente, napravil je s tem koncesijo modernim dobi in prav je tako. Ali naj ostane mar teater — in tudi hudožestveni — večno enak?

23. januarja so vprizorili »Zločin in kazen«, dramatisacijo istoimenega romana Dostojevskega v 10 slikah. O tem, ali so dramatisacije romanov upravičene ali ne, obstoji danes že skoro cela literatura. Za svojo osebo dramatisacij nikakor ne odklanjamo: v slikah naj pokažejo glavne stopnje razvoja. Če gledalec roman pozna, kar bi pravzaprav moralo biti, potem mu mora romanu odgovarjajoča dramatisacija samo poglobiti razumevanje. — Popolnoma odveč je govoriti o posameznih osebah. Rodion Raskolnikov (Hmara) — prav tak in nič drugačen je moral biti ta študent, ki je ubil človeško uš, da koristi lahko sam človeštvu. Nekatere scene so naravnost nepozabne, tako scena s Porfirijem Petrovičem (Pavlov), kjer se zločinec vedno bolj zapleta in zapleta v mrežo teorije in protislovij; silen in težak boj sodnika in zločince, prekrit z navidezno prijaznostjo in uslužnostjo. In scena s Sonjo Marmeladovo (Dubravina), ki ji Raskolnikov prizna zločin, ko se je preje poklonil vsemu trpečemu človeštvu. In končno plemenita Puljherija Ivanovna (Grečova) — ali ni bila v njeni igri izražena vsa materinska ljubezen do sina, ki je tako ubog in tako nesrečen? Prav dobre so bile tudi stranske osebe. Kaj naj zahtevamo še od njih? Naj mar Razumihin (Bogdanov) v 4. sceni krili okrog sebe z rokami, da bi opozoril gledalce nase, ko je vendar pri Raskolnikovem obisku njegove matere? Policijski uradnik Porohov (Naletov) — koliko Rusije, stare Rusije je v njegovem surovem nastopu (3. scena) in pa v njegovi preobrazbi (10. scena), ko govori prijazno z Raskolnikovim, ko izve, da je učenjak in javni delavec!

Tudi Dickensov »Cvrček za pečjo« (24. jan.) je dramatisacija. Snov te Dickensove novele je brez dvoma zastarela, nesodobna. In prav v tem, da so nam ta zastarela komad, čigar čuvstvovanje je današnjemu času tako tuje, približali, da smo se čutili sami prestavljene tja v začetek prejšnjega stoletja, prav v tem so nam pokazali vso moč svoje silne igralske umetnosti: prepričan sem, da mora pri drugih igralskih komad nujno propasti, da ostane samo še iznakažena spaka. Tudi na najhujšega prištega proletarske kulture je ta meščanska in za nas sama po sebi dolgočasna stvar v njihovi interpretaciji in igri vplivala tako, da je moral zapustiti teater z idiličnim razpoloženjem. — Pri igri smo doživeli čudovito preobrazbo. Hmara se je prelevil iz Raskolnikova v dobrodušnega Džona Piripigla, ki je bil naravnost nedosežen prav tako v svoji plemeniti idilični sreči kot v obupu. Do podrobnosti, prav do zadnjega priljema pipe naštudirana igra! In Meri (Grečeva) — sedaj temperamentna, vesela čuvarica domačega družinskega življenja. Igra Pavlova (stari Kaleb) je bila sama človečnost, vse obsegajoča človečnost, vdano trpljenje. Prav tako tudi slepa Berta (Tokarska). Pa ošabni Teklton (Duvan-Torcov) in bebasto pestunja Tili (Levička) — same nepozabne kreacije. — Talpa.

se je vršila v vasi Olsniki procesija grških katolikov. Ortodoksni so jo napadli z noži, kosami in cepci. V pretepu so ubili enega otroka. Župana, ki je hotel posredovati, so pretepli in ga oblegali v lastni hiši. V vasi je proglašeno obsedno stanje.

Korajžen škof. Madžarski škof dr. Anton Majer se je vračal s kočijo domov. Naenkrat začuje ob cesti kričati deklico, preko polja pa je jel bežati neznanec. Škof je dal ustaviti kočijo, pa jo je sam mahnil za beguncem. Zasledoval ga je štiri kilometre daleč in ga tudi ujel, držeč revolver v roki. Škof je star 60 let. Za njim je prišel tudi kočijaž in oba sta povezala cigana, ki je nameraval deklico oropati. Cigan je splošno znan zločinec.

Proces proti morilkam svojih mož v Szolnoku na Ogrskem, ki so kar zapovrstjo zastrupljale svoje može, da so se potem lahko ponovno možile, ali pa so sodelovale pri teh zastrupitvah, je bil te dni končan. Glavna obtoženka, Marija Szendi, je obsojena na smrt na vešalih. Ena izmed osumljenk, vaška babica, ki je dobavljala ženam strup in jih poučevala, kako naj postopajo, da ne bo izgledalo sumljivo, se je pa že sama sodila; tik pred aretacijo se je obesila.

Oceanski parnik se je potopil. Nemški pasazirski parnik »Monte Servantes«, hamburško-južnoameriške paroplovne družbe, je na skrajnem koncu Južne Amerike zavezil na skalo in se nepopravno poškodoval. Na krovu je imel 2500 potnikov, ki so bili še pravočasno izkrcani na bližnjo obalo naselbine kazencev, Ushuaja. Sestrski parnik ponesrečene ladje »Monte Sarmiento«, ki je prispel v Montevideo, je dobil nalog, takoj izkrcati in odpeliti po brodolomce v Ushuajo. Medtem se je »Monte Servantes« že potopila s svojim kapitanom vred, ki se ni hotel rešiti na suho.

Strahovita epidemija škrlatice. V Perziji, v mestu Tebris in okolici je nastala epidemična škrlatica. Tebris je važno trgovsko mesto. V štirinajstih dneh je pomrlo za epidemijo okoli 3000 oseb.

Byrd in njegovi spremljevalci v nevarnosti. Znani raziskovalec, ameriški kapitan Byrd, ki se mudi že dalj časa na južnem tečaju, je prošil za nujno pomoč. Bajne ima že prav malo živil, ne more pa ven iz ledu. Da li mu bodo mogli pravočasno pripeljati živil, je vprašanje.

Amerikanci ne spoštujejo preveč zakonskega stanu. V Chicagu je uradna statistika ugotovila, da je bilo lansko leto v tem mestu 9669 razporok, torej na vsakih 55 minut ena. Kljub temu so Amerikanci pametni in pošteni ljudje, samo Rusi so svinje, če se kaj takega o njih sliši.

Za tiskovni sklad so darovali J. Ošlak Din 100.—, M. Kranjc Din 100.—, Lenič Edvard, Francija, Din 13.50.— Iskrena hvala. Posnemajte!

Ljubljana.

Predavanja »Svobode« v Zadržnem domu v Šiški. Podružnica »Svobode« v Šiški je otvorila sporazumno s krajevnim odborom Konzumnega društva za Slovenijo ciklus predavanj, ki bodo trajala celo zimo do pozne pomladi. Vodstvo Konzumnega društva dobro razume veliki pomen izobrazbe našega delavstva in je v ta namen lepo preuredilo društveno sobo v »Zadržnem

domu«, v kateri se ta predavanja in drugi sestanki vrše. Tudi delavstvo, žal, edino le člani »Svobode« in »Konzuma« se tega zavedajo v polni meri, ker redno vsak četrtek, kadar se predavanja vrše, napolnijo prostore do zadnjega kotička. Zelo pa pogrešamo tistih, katerim je v veliki meri vsako predavanje namenjeno, še bolj pa potrebno; to je strokovnih organiziranih članov, ki stoje izven »Svobode« in »Konzuma«.

Na tem mestu ne bomo pisali, kako potrebna je vez med strokovnimi, kulturnimi in gospodarskimi organizacijami, je na kratko povdarjamo, da je delavstvo, ki svojih ustanov ne pozna, tudi nezmožno vodstva in dela v strokovnih organizacijah. Tisti pa, ki poznajo našo združeno organizacijo in kulturno, pa obe prezirajo, pa nikdar ne bodo mogli koristiti delavskemu gibanju, ker niso iskreni in dovolj prežeti delavskega duha. Ker smo pa že zgoraj omenili, da se o tem pogovorimo prihodnjič, sporočamo tem potom vsem našim čitateljem v Šiški in pripadajočim krajem, da se predavanja vrše redno vsak četrtek ob 8. uri zvečer v društveni sobi Zadrugnega doma v Zibertovi ul. 27.

Dosedaj so se vršila že tri predavanja, in sicer: O Jugoslaviji je zelo lepo predaval s. Berdajs J. ml. Drugi predavatelj je bil dr. Tuma, ki je zelo nazorno in poljubno predaval o naših planinah. Tretje predavanje »Kako je nastal stroj«, je obdržal Svetek. Pri vsakem predavanju je navzočih stalno nad 80 mladih in starih vrlih delavcev in delavk, ki dobro vedo, kolikoga pomena je zanje izobrazba.

Ljubljanska bolnišnica postane državna. Izdeluje se zakon v Beogradu, po katerem bo v vsaki banovini po ena državna bolnišnica. Enako vse blaznice. Druge bolnišnice bodo upravljale banske oziroma občinske uprave.

Maribor.

Večer naših železničarjev. Minulo soboto je priredila naša delovna godba železniških delavcev in uslužbencev vsakoletni železničarski koncert, združen s plesom. Kljub poznemu datumu v mesecu so se zbrali vsi železničarji, ki jih družijo ena misel tovarštva in prijateljstva, preizkušene v težki borbi življenja za vsakdanji kruh. Mnogo jih je moralo seve žal ostati doma, ker jih življenjske skrbi tako tlačijo, da si niti enega veselega večera v letu ne morejo privoščiti. Pa tudi v širši javnosti uživa naša železničarska godba toliko simpatij, da smo videli pri tej železničarski prireditvi vse polno občinstva izven železničarskih krogov, ki so se z železničarji vred divili krasnim izvajanjem železničarske

godbe pod vodstvom kapelnika gosp. Schönherria. Naš ponos pa je armada železničarske mladine, ki je v vselem razpoloženju rajala do konca programa. Naši preizkušeni voditelji železničarske godbe in strokovnih organizacij pa so vzorno skrbeli za red. Čeprav je bila dvorana pivovarne »Union« vso noč natrpana občinstva in je vladalo ves čas res najiskrenejša, domača prijateljsko razpoloženje, se je ta večer znatno razlikoval od običajnih plesnih prireditev v tej dvorani, posebno v tem, da ni bilo videti pijanih omizij z razgrajati. Železničarski večer je bil v vsakem oziru na višini in je zlasti pokazal potrebo, da se znanci in prijatelji, ki enako čutijo in mislijo, zopet enkrat snidejo in porazgovorijo pri skupni mizi. Onim, ki so se mnogo trudili in žrtvovali prostega časa za ta železničarski dan, iskreno čestitamo na uspehu, pa na veselo svidenje prihodnje leto!

Projekti za ekspozituro OUZD bodo razstavljeni vsem interesentom na vpogled v Mariboru v veliki kazinski dvorani od torka 28. t. m. do ponedeljka 3. februarja. Na razstavi, ki bo odprta vsak dan od 8. do 12. in 13. do 17. ure, bo na razpolago tudi zapisnik ocenjevalne komisije o posameznih projektih. Otvoritev razstave se je morala vsled Svetosavske proslave v isti dvorani preložiti na 28. t. m.

Časopisna tožba mežiškega rudnika. Pri okrožnem sodišču v Mariboru je vložil nedavno mežiški rudnik po zagrebškem odvetniku dr. Moganu tožbo proti uredniku mariborskega »Večernika Jutra«, Francu Brozoviču, radi prestopka klevete, ker je objavil »Večernik« meseca oktobra 1929 nek članek z naslovom »Največje podjetje v Sloveniji prehaja v narodne roke«. V članku se je očitano rudarskemu uradu v Celju, da je vložil sam pritožbo na državni svet proti odločbi upravnega sodišča v Celju, ki je razveljavilo odlok rudarskega urada, s katerim je ta zavrnil prijavo trgovke Josipine Omerzu iz Slovenske Bistrice za prijavo

114 prostosledov za iskanje rude v mežiški dolini, ki jih je imel poprej mežiški rudnik. S člankom se je čutil prizadetega mežiški rudnik, češ, da je objavil »Večernik« neresnično vest, da prehaja podjetje mežiškega rudnika v druge roke, kar bi moglo škodovati dobremu imenu in pridobitnemu kreditu angleške družbe, ki je lastnica rudnika, ali ga naravnost uničiti. Urednik Brozovič pa je tožbi ugovarjal po svojem zastopniku, odvetniku dr. Reismanu, da članek ni vseboval ničesar žaljivega ali kaj takega, kar bi moglo ogroziti pridobitni kredit družbe, deloma pa, da je bil resničen. Okrožno sodišče je po izvedenih dokazih sklenilo, da se urednik Brozovič ne obtoži, ker članek po tiskovnem zakonu ni žaljiv in kazniv in mora tožeča družba plačati vse stroške. Proti temu sklepu se je pritožila angleška družba na višje deželno sodišče v Ljubljani, ki pa je tudi zavrnilo pritožbo in potrdilo sklep okrožnega sodišča v Mariboru. Spor za omenjene prostoslede pa se še nadaljuje pred državnim svetom v Beogradu, ki ima izreči v stvari končno besedo.

Ali je res preveč delavcev zaposlenih pri mestni občini? Pri mestni občini je bilo v zadnjem času odpuščenih veliko število začasnih delavcev vsled pomanjkanja dela. Ljudem, ki vidijo v delavcu le naveden stroj in nič drugega, je prav lahko reči: »radi pomanjkanja dela«. Ali pa je to tudi res? Dela gotovo pri mestni občini ne manjka, o tem nas ne bodo gospodje prepričali. Bolje bi bilo, če bi rekli, da ni denarja, da bi delavce, ki prejemale po Din 3,75 na uro, mogli plačati. Delavec s tako »sijajno« plačo si gotovo ni tekom leta kaj prihranil, da bi mogel sedaj, ko nikjer drugje dela ne dobi, vsaj do spomladi živeti. Dokler ne bodo n. pr. naše ceste bolje urejene, toliko časa ni govora o pomanjkanju dela.

Smrtna kosa. Po dolgi bolezni je v ponedeljek preminul krojaški pomočnik Martin Čerič. Pogreb se bo vršil v četrtek ob 3. uri popoldne na magdalensko pokopališče v Pobrežju.

Celje.

Pri Javni borzi dela je od 19. do 25. januarja 1930: 1. Iskalo dela: iz prejšnjega tedna preostalo: 412 moških, 192 žensk, vseh 604; tega tedna novo prijavljenih: 53 moških, 21 žensk, vseh 74; skupaj 465 moških, 213 žensk, vseh 678. 2. Ponujeno delo za: 16 moških, 23 žensk, vseh 39. 3. Izvršenih posredovanj: 10 moških, 8 žensk, vseh 18. 4. Koncem tedna ostalo v evidenci: 439 moških, 203 ženske, vseh 642. **Ponujeno delo moškima:** 1 hišnemu hlapcu, 1 oskrbniku, 2 gozdnim delavcem, 4 konjskim hlapcem, 3 hlapcem za govejo živino, 1 kovaču, 1 mizarju, 1 kolariju, 1 gateristu, 1 žagarju, 2 lesostrugarjema, 2 sodarjema, 1 prikojevalcu gornjih delov čevljev, 1 krojaču-sabloneju, 1 mlinarju, 1 mesarju, 1 peku, 5 raznašalcem kruha, 1 strojniku, 15 vajencem, 2 cirkularistoma. **Ženskam:** 31 kmečkimi deklam, 3 natakarcam, 8 kuharicam, 8 služkinjam, 3 sobaricam, 1 postrežnici, 1 orožniški kuharici.

Jesenice.

Smuška tekma »Svobode«. »Svoboda«, oziroma njen športni odsek je priredil v nedeljo, 26. t. m., na Možakliju smuško tekmo za svoje članstvo. Tekma je nudila udeležencem, tako tekmovalcem kot ostalim, obilo zdrave zabave v lepi prirodi. Najbolje je vozil Koren Viko. — Smučarjem gre to zimo bolj trda, ker ni snega v dolini, zato morajo visoko v hribe, da zadostijo svojemu hrepenenju po smuškem udejstvanju.

»Velika repatica«, komedija v treh dejanjih, se ponovi v petek zvečer v Delavskem domu po znižanih cenah. Delavstvo naj se predstave udeleži v obilni meri in s tem podpre svoje kulturne pionirje ter svojo kulturno organizacijo »Svobodo«.

Zabukovca.

Podružnica »Svobode« priredi v nedeljo, dne 2. februarja, ob pol 4. uri popoldne v lokalih ge. Marije Zupanc v Migojnicah skioptično predavanje: »Od govorečega kamna do potujoče knjige«. V slučaju, da zgoraj omenjeno predavanje ne bo na razpolago, se bo predavalo: »Črna zapadna Afrika«. Ker sta obe predavanji izredno zanimivi, se priporoča delavstvu, da se ga udeleži v obilnem številu.

MALA NAZNANILA.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri **Albertu Eccarius** urar, Maribor, Slomškov trg 5

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR. KOROŠKA CESTA 90.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah. **TERBUC, Maribor, Glavni trg 4.**

Mehanična delavnica

za popravilo vseh vrst gramofonov, šivalnih strojev, pod jamstvom solidne in brezkonkurenčne cene. **IUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR TATTENBACHOVA ULICA 14** Zadostuje dopisnica, da pridem po Vaše stroje in gramofone na dom.

ČITAJTE!

novi izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38** Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI, Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Enkratna ponudba.

Vsako, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra, naroči ali pa obnovi naročnino za **Radiowelt**, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker, in sicer: **Radioexperimente**, Mk 3,80; **Radio-technisches Lexikon**, Mk 3,60; **Wo steckt der Fehler?** Mk 4.— zastonj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

TOVARNA „SOFRA“

kartotek, štampiljk in emajlnih tablic, graviranje, prodaja „Adler“ pisalnih strojev in vseh v to stroko spadajočih potrebščin.

T. ŠOKLIČ

Maribor, Aleksandrova cesta št. 43, Trg Svobode (Nova Scherbaumova zgradba)

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

D. ROSINA

Maribor, Vetrinjska ulica 26 nud najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špagi, papir, šolske potrebščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor, Sodna ulica št. 20

Nabirajte nove naročnike

Delavke in delavci!

Kupujte samo pri tiskarjih, ki oglašujejo v »Delavski Politiki«

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

MEINEL & HEROLD

Gramofoni	Din do 298— dalje
Mandoline	136—
Violine	95—
Gitare	207—
Trombe	505—
Ročne harmonike	85—

Prodajalna: Trg Svobode (Nova Scherbaumova zgradba)